

ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО СТАБІЛІЗАЦІЇ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Дрок І. С.

ВСТУП

Тривале ведення бойових дій в окремих районах України є одним із суттєвих факторів, що зумовлює значне розповсюдження зброї та вибухівки і призводить до численних випадків їх незаконного накопичення, зберігання, використання під час вчинення злочинів. Національна поліція систематично здійснює організаційні, практичні та превентивні заходи із протидії кримінальним правопорушенням, вчиненим з використанням зброї, протидії незаконному обігу вогнепальної зброї, бойових припасів та вибухових речовин на території України. Послідовна реалізація заходів сприяла документуванню впродовж 2021–2023 років значної кількості кримінальних правопорушень, пов'язаних з використанням зброї. Так, у 2021 році Національною поліцією викрито понад 3,9 тисяч кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним поводженням зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами, незаконним виготовленням, переробкою чи ремонтом вогнепальної зброї або незаконним виготовленням бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв¹. За результатами вжитих заходів розкрито 3,5 тисяч таких кримінальних правопорушень. У результаті вжитих заходів за 2022 рік кількість виявлених кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним поводженням зі зброєю, боєприпасами та вибуховими речовинами зросла на 13% (до 4,5 тисяч)². Упродовж 2023 року кількість виявлених фактів незаконного поводження зі зброєю збільшилася ще на 18% (до 5,3 тисяч), що пов'язано зі зростанням кількості зброї та боєприпасів у цивільного населення країни, зокрема трофейної, унаслідок

---

¹ Звіт Національної поліції України за 2021 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Dialnist/Richni_zvity/Zvit_NPU_2021_.pdf

² Звіт Національної поліції України за 2022 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/%20D0%9D%D0%9F%D0%A3%20D0%B7%D0%B0%202022%20D1%80%D1%96%D0%BA_.pdf

продовження збройної агресії РФ проти України. Розкрито на 29% (з 3,4 тисяч у 2022 році до 4,4 тисяч у 2023 році) більше таких злочинів³.

У 2021 році з незаконного обігу вилучено майже 1,2 тисячі одиниць вогнепальної зброї, 88,4 тисяч набоїв, а також 2,2 тисяч гранат, мін та боєприпасів. Одним із негативних наслідків перебування в незаконному обігу значної кількості вогнепальної зброї є вчинення у 2021 році 288 кримінальних правопорушень з її використанням, з них 257 – розкрито. Зокрема, з початку 2021 року в органах та підрозділах поліції зареєстровано 40 умисних вбивств та замахів, вчинених з використанням вогнепальної зброї та вибухових речовин. Завдяки скоординованим заходам поліція розкрила 35 таких правопорушень. Дієвим засобом боротьби з незаконним обігом зброї, що допомагає найбільш якісно задокументувати протиправну діяльність та отримати необхідну доказову базу, є контроль за вчиненням кримінального правопорушення у вигляді оперативної закупки та контрольованого постачання. Так, у 2021 році проведено майже 200 оперативних закупок вогнепальної зброї, боєприпасів та вибухівки⁴. У 2023 році вилучено вже 5,2 тисячі одиниць вогнепальної зброї, у тому числі 1,6 тисячі – автоматичної, 995 – нарізної, 1,7 тисячі – переробленої на вогнепальну та іншої вогнепальної зброї, 34,6 тисячі гранат, мін, боєприпасів та вибухових пристроїв, 921 гранатомет, понад 2,9 тони вибухових речовин та 1,8 мільйонів набоїв⁵. Статистика підтверджує актуальність обраної тематики, адже стрімке зростання кримінального використання вогнепальної зброї в Україні впливає на рівень безпеки в державі, а відповідно і на рівень дотримання демократичних принципів державотворення.

Сучасні наукові дослідження обігу вогнепальної зброї відбуваються у різних галузях права України. Шумейко Т. (2022) у своєму дисертаційному дослідженні висвітлила адміністративно-правові засади формування та реалізації державної політики у сфері обігу зброї в Україні⁶. Санакоєв Д. (2023) у своїй роботі розглянув особливості нормативно-правового врегулювання обігу зброї в Україні

---

³ Звіт Національної поліції України за 2023 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Dialnist/Richni_zvity/zvit_NPU_2023.pdf

⁴ Звіт Національної поліції України за 2021 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Dialnist/Richni_zvity/Zvit_NPU_2021_.pdf рік

⁵ Звіт Національної поліції України за 2023 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Dialnist/Richni_zvity/zvit_NPU_2023.pdf

⁶ Шумейко Т.А. Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної політики у сфері обігу зброї в Україні. Реферат дис. ... доктора юридичних наук. Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2022. 36с.

впродовж періоду незалежності та на сучасному етапі⁷. Чепіжко А. (2023) вивчала адміністративні послуги МВС у сфері ліцензування об'єктів дозвільної системи під час написання дисертації⁸. Войцеховський Б. (2024) присвятив дисертаційне дослідження кримінологічній характеристиці злочинів проти життя та здоров'я особи, що вчиняються із застосуванням вогнепальної зброї⁹. Джафарова О. та Дунаєва Т. (2023) досліджували напрямки та рівні запобігання незаконному обігу вогнепальної зброї в умовах повномасштабної агресії РФ проти України¹⁰. Водночас недостатньо дослідженим залишається напрямок стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї в діяльності Національної поліції.

Саме тому метою даного дослідження є здійснити аналіз діяльності Національної поліції України щодо стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї та запропонувати напрямки її удосконалення. На сучасному етапі розвитку держави актуальним, на наш погляд, є вивчення особливостей обігу вогнепальної зброї, зареєстрованої на окупованій території України, а також визначення заходів стимулювання та заохочення населення до здачі вогнепальної зброї у воєнний та повоєнний періоди.

Для реалізації поставлених завдань у роботі було використано комплекс методів наукового пізнання. Принципи діалектики слугували основою методологічної конструкції дослідження і окреслили стратегію визначення напрямків удосконалення діяльності Національної поліції України щодо стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї. Статистичний метод дозволив підтвердити актуальність необхідності стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї для України. Методи аналізу, класифікації й системно-структурний метод використовувалися для визначення заходів стимулювання та заохочення населення до здачі вогнепальної зброї у воєнний та повоєнний періоди. Використання функціонального методу

---

⁷ Санакоєв Д. Нормативно-правові аспекти врегулювання обігу зброї в умовах воєнного стану. Науковий вісник ДДУВС. 2023. Спеціальний випуск № 2. С. 224-230. DOI: 10.31733/2078-3566-2023-6-224-230

⁸ Чепіжко А.А. Адміністративні послуги МВС у сфері ліцензування об'єктів дозвільної системи. дис. ... докт. філософії. Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Дніпро, 2023. 304 с.

⁹ Войцеховський Б.О. Кримінологічна характеристика злочинів проти життя та здоров'я особи, що вчиняються із застосуванням вогнепальної зброї, та запобігання їм: дис. ... докт. філософії. Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, Харків, 2024. 225 с.

¹⁰ Джафарова О. В., Дунаєва Т. Є. Запобігання незаконному обігу вогнепальної зброї в умовах повномасштабної агресії РФ проти України. *Наукові перспективи*. 2023. № 11(41). С. 848-857. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11\(41\)-848-857](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11(41)-848-857)

дозволило виділити напрямки діяльності Національної поліції України у сфері обігу вогнепальної зброї, зареєстрованої на окупованій території України, а також у сфері стимулювання та заохочення населення до здачі вогнепальної зброї. Метод узагальнення був застосований для формулюванні висновків.

1. Обіг вогнепальної зброї, зареєстрованої на окупованій території України

Події, які відбуваються в Україні після 24 лютого 2022 року, спонукають до удосконалення процедури контролю за обігом вогнепальної зброї. У період з 2014 по 2022 роки питання так гостро не стояло, адже не було такої масовості у надходженні вогнепальної з прифронтових та окупованих територій.

У даному розділі мова йтиме саме про особливості обігу вогнепальної зброї, зареєстрованої на окупованій території України. Зауважимо, що дотепер дане питання не врегульовано на нормативному рівні і чіткого алгоритму дій у поліцейських немає. У своєму дослідженні ми спираємося на чинні нормативно-правові акти та відпрацьовану за два роки повномасштабного збройного конфлікту практику відповідних підрозділів, зокрема у Дніпропетровській області, яка є прифронтовою і часто стикається з порушення правил обігу вогнепальної зброї.

Перш за все, слід наголосити, що відпочатку збройного конфлікту в автоматичному порядку вся вогнепальна зброя, яка була зареєстрована на окупованій території, заносилася у реєстрах Національної поліції до категорії «кримінальна зброя». Відповідно після потрапляння на територію України будь який обіг такої зброї був обмежений (тобто таку зброю не можна продати, носити, застосовувати, тощо). Виявлення поліцейськими у особи такої зброї загрожує їй настанням кримінальної відповідальності.

Водночас дана норма не узгоджена з положенням про продовження дозволів на носіння зброї на термін дії воєнного стану. Так, 18.03.2022 наказом МВС України № 195 «Про продовження строку дії дозволів у сфері обігу зброї, пристроїв та вибухових матеріалів під час дії воєнного стану в Україні»¹¹ у відповідності до якого встановлено, що під час дії воєнного стану в Україні строк дії дозволів, визначених Інструкцією про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і

---

¹¹ Про продовження строку дії дозволів у сфері обігу зброї, пристроїв та вибухових матеріалів під час дії воєнного стану в Україні: наказ МВС України від 18.03.2022 № 195. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0345-22#Text>

охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженою наказом МВС України від 21 серпня 1998 року № 622, продовжується на період до 10 днів після припинення або скасування дії воєнного стану в Україні.

Проте згідно чинного законодавства продовження строку дії дозволів у сфері обігу зброї, пристроїв і вибухових матеріалів здійснюється уповноваженими підрозділами Національної поліції України за зверненням громадян України, уповноважених представників юридичних осіб. Так, пункт 12.5 Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів¹², передбачає, що для прийняття рішення про продовження строку дії дозволу на зберігання та носіння зброї, основних частин зброї, пристроїв в органи Національної поліції подаються такі документи: заява; медична довідка; копія договору страхування; довідка про огляд технічного стану і відстріл нарізної зброї, її основних частин, пристрою, видана установами Експертної служби МВС не пізніше як за 60 календарних днів до дня звернення (якщо такої інформації немає в Єдиному реєстрі зброї), або довідка про огляд технічного стану мисливської гладкоствольної зброї, її основних частин, охолощеної зброї, газових пістолетів (револьверів), видана установами Експертної служби МВС не пізніше як за 60 календарних днів до дня звернення (якщо такої інформації немає в Єдиному реєстрі зброї); документи, визначені пунктом 3 Тимчасової інструкції про порядок придбання, зберігання, обліку, використання та застосування пристроїв або пунктом 6 розділу II Інструкції про умови та порядок придбання, зберігання, обліку, використання та застосування пристроїв (для пристроїв); платіжний документ (платіжне доручення, квитанція)

---

¹² Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ МВС України від 21.08.98 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>

з відміткою банку, відділення поштового зв'язку або коду проведеної операції про внесення коштів за надання відповідної платної послуги.

На підставі рішення про продовження строку дії дозволу на зберігання та носіння зброї, основних частин зброї, пристроїв формується витяг з Єдиного реєстру зброї про наявність дозволу на зберігання, носіння зброї. Продовження строку дії дозволу на зберігання та носіння охолощеної зброї не потрібне.

Зміст даного положення працівники поліції доводять шляхом проведення роз'яснювальної роботи із власниками зброї, строк дії дозволів яких завершується. Наприклад, дільничні офіцери поліції під час планових перевірок власників зброї, поліцейські, які несуть службу на блок-постах та виявляють таких власників, тощо.

Якщо з окупованої території була вивезена вогнепальна зброя, що вже була занесена до категорії «кримінальна зброя», то власник має звернутися до відділу контролю за обігом зброї територіального управління Національної поліції за місцем його реєстрації або будь-якого іншого такого відділення. Найчастіше такі особи мають юридичний статус – внутрішньо переміщена особа.

Внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру¹³. Факт внутрішнього переміщення підтверджується довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, що діє безстроково. Довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи засвідчує місце проживання внутрішньо переміщеної особи на період наявності вказаних вище підстав.

Підставою для скасування дії довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи та внесення відомостей про це в Єдину інформаційну базу даних про внутрішньо переміщених осіб є обставини, за яких внутрішньо переміщена особа: подала заяву про відмову від довідки; скоїла кримінальне правопорушення: дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади; посягання на територіальну цілісність і недоторканність України; терористичний акт; втягнення у вчинення терористичного акту; публічні заклики до вчинення

---

¹³ Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

терористичного акту; створення терористичної групи чи терористичної організації; сприяння вчиненню терористичного акту; фінансування тероризму; вчинення кримінального правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку або військового кримінального правопорушення; повернулася до покинутого місця постійного проживання; виїхала на постійне місце проживання за кордон; подала завідомо недостовірні відомості¹⁴.

У разі зміни місця проживання власник протягом 30 календарних днів подає визначеному порядку заяву та витяг із реєстру територіальної громади про нове задеклароване/зареєстроване місце проживання (перебування).

Особова справа власника, яка ведеться в паперовій формі, надсилається до органу (підрозділу) поліції за новим місцем проживання, а в Єдиний реєстр зброї вноситься інформація про нове місце зберігання зброї, основних частин зброї, пристроїв. У разі вилучення зброї у випадках, передбачених законодавством, добровільної її здачі до органу (підрозділу) поліції, її продажу, смерті власника, припинення обліку предметів і матеріалів з підстав, передбачених наказом МВС України від 21.08.98 № 622, особова справа здається в архів, про що в Єдиному реєстрі зброї робиться відповідний запис¹⁵.

Під час офіційного звернення власника зброї, який вивіз її з окупованої території, до підрозділу Національної поліції рекомендуємо оформити таку дію, як добровільну здачу вогнепальної зброї, що не передбачає відповідальності для власника такої зброї. З 03 квітня 2022 року скасовано відповідальність у разі добровільної здачі зброї, бойових припасів та вибухівки: Закон України «Про внесення змін до статті 263 Кримінального кодексу України щодо скасування відповідальності у випадках добровільної здачі зброї, бойових припасів, вибухових речовин або пристроїв» набув чинності¹⁶. Згідно

---

¹⁴ Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

¹⁵ Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ МВС України від 21.08.98 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>

¹⁶ Про внесення змін до статті 263 Кримінального кодексу України щодо скасування відповідальності у випадках добровільної здачі зброї, бойових припасів, вибухових речовин або пристроїв : Закон України від 24.03.2022 № 2150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2150-20#Text>

чинного законодавства не підлягає кримінальній відповідальності за вчинення дій, передбачених частиною першою (носіння, зберігання, придбання, передача чи збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв без передбаченого законом дозволу) або другою (носіння, виготовлення, ремонт або збут кинджалів, фінських ножів, кастетів чи іншої холодної зброї без передбаченого законом дозволу) цієї статті, особа, яка добровільно здала органам влади зброю, бойові припаси, вибухові речовини або вибухові пристрої¹⁷.

Після цього рекомендовано поліцейським відділу контролю за обігом зброї направити власника до територіального науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України.

Науково-дослідні експертно-криміналістичні центри МВС України – це державні спеціалізовані установи судової експертизи, які є територіальними підрозділами Експертної служби МВС, діяльність яких спрямовується і координується МВС України, відповідно до Положення про Експертну службу МВС України від 03.11.2015¹⁸. Серед завдань таких центрів – відстрілювання вогнепальної зброї та огляду її технічного стану та інших робіт у межах компетенції, а також надання інших платних послуг.

Експертне дослідження може бути проведено: для вогнепальної та холодної зброї, яка здається до підрозділів Національної поліції з метою подальшої реєстрації на замовника (в тому числі під час проведення місячників добровільної здачі зброї); для виробів, які конструктивно схожі зі зброєю й боєприпасами (патронами), що мають господарсько-побутове призначення (макети масо-габаритні, сувеніри, тощо); для визначення криміналістичного статусу зразку зброї (виробу) з метою проходження прикордонного й митного оформлення під час виїзду за кордон та під час оформлення приватних колекцій зброї; для визначення справності, зносу, технічного стану (параметрів) вогнепальної, пневматичної та холодної зброї, тощо, в тому числі під час купівлі/продажу (реєстрації/перереєстрації); для встановлення моделі (майстра), року виготовлення та роз'яснення змісту клейм, маркувальних позначень;

Даний перелік фактів, за якими може бути проведено експертне дослідження, не є вичерпним. Експертне дослідження проводиться на

---

¹⁷ Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

¹⁸ Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 03.11.2015 № 1343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text>

підставі звернень: юридичних осіб (лист) та фізичних осіб (письмова заява), при собі необхідно мати документ, що посвідчує особу.

Направлення власника до територіального науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України для проведення експертного дослідження відбувається за кошти власника на предмет справності вогнепальної зброї, переробки або зміни вогнепальної зброї. Така дія має бути застосована поліцейськими з метою з'ясування, чи не зазнала конструктивних змін вогнепальна зброя у період, коли вона перебувала на окупованій території.

Після цього особа має підтвердити наявність підстав для отримання вогнепальної зброї та подати новий пакет документів для отримання дозволу на носіння вогнепальної зброї.

Відпрацьований алгоритм дій поліцейських у ситуаціях, коли особа переміщає на територію України вогнепальну зброю, яка була зареєстрована на окупованій території, є максимально наближеним до тих умов, в яких перебуває держава, її чинної нормативно-правової бази, а також є оптимальним шляхом попередження вчинення такими особами правопорушень. Вважаємо за необхідне доопрацювання викладеного вище алгоритму дій та закріплення його у відомчих нормах права з метою надання йому статусу обов'язковості.

2. Стимулювання та заохочення населення до здачі вогнепальної зброї

В умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні та післявоєнний період особливо важливо вже зараз відпрацювати механізми зменшення кількості вогнепальної зброї на руках у населення України. Деякі заходи вже запроваджені в діяльність Національної поліції, законодавство України, деякі – перебувають на етапі запровадження. Розглянемо більш детально заходи стимулювання та заохочення населення до здачі вогнепальної зброї у воєнний та повоєнний періоди, які можуть застосовувати органи та підрозділи Національної поліції.

Аналіз нормативно-правової основи обігу вогнепальної зброї в Україні, міжнародного досвіду у цій сфері, наукових напрацювань вчених, результатів практичної діяльності відділів контролю за обігом зброї територіальних управлінь Національної поліції, служб дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громади дозволяє нам виділити такі заходи стимулювання населення до здачі вогнепальної зброї у воєнний та повоєнний періоди: звільнення від кримінальної відповідальності; проведення акцій добровільної здачі зброї; грошове заохочення здачі вогнепальної зброї; заохочення повідомлень про наявність незаконної вогнепальної зброї;

роз'яснювальна робота про неприпустимість зберігання незареєстрованої вогнепальної зброї, відповідальність за такі дії, можливість звільнення від відповідальності у разі добровільної здачі зброї; легалізація цивільної зброї. Проаналізуємо кожен із них.

Скасування відповідальності у випадках добровільної здачі зброї, бойових припасів, вибухових речовин або пристроїв відбулося на законодавчому рівні після початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України¹⁹. Дана норма спростила процедуру звільнення від кримінальної відповідальності за вчинення носіння, зберігання, придбання, передачі чи збуту вогнепальної зброї без передбаченого законом дозволу. За попередньої редакції Кримінального кодексу України таке рішення належало компетенції судів і передбачало необхідність дотримання процедури доказування вини особи у вчиненні кримінального правопорушення, адже могла бути застосована лише до особи, яка набула статусу підозрюваної. Відповідно умов дії воєнного стану та післявоєнний період цілком виправданим та доречним було надати компетенцію щодо вирішення питання про звільнення від відповідальності у випадках добровільної здачі вогнепальної зброї уповноваженим підрозділам Національної поліції. За таких нормативно встановлених положень українська громада не боїться відповідальності та тривалого періоду звільнення від відповідальності, а буде налаштована на правомірну поведінку та вчинення законних дій зі зброєю, яка опинилася у людини без отримання дозволу внаслідок будь-яких обставин, що актуально в період дії воєнного стану та післявоєнний період.

Слід також наголосити на думці Верховного суду, яка була висловлена у жовтні 2023 року. Зокрема, добровільна здача означає, що особа має реальну можливість та усвідомлює, що й надалі безперешкодно може зберігати предмети цього злочину, проте за власним бажанням (незалежно від причин та мотивів) здає їх органу влади²⁰. Якщо засуджений повідомив орган досудового розслідування про факт зберігання зброї і боєприпасів тоді, коли усвідомив неможливість і надалі безперешкодно їх зберігати, оскільки вони неминуче будуть виявлені під час слідчої дії, то в такому разі він має нести кримінальну відповідальність за придбання та зберігання вогнепальної зброї і бойових припасів без передбаченого законом

---

¹⁹ Про внесення зміни до статті 263 Кримінального кодексу України щодо скасування відповідальності у випадках добровільної здачі зброї, бойових припасів, вибухових речовин або пристроїв : Закон України від 24.03.2022 № 2150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2150-20#Text>

²⁰ Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 11.10.2023 року у справі № 756/15397/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114292175>

дозволу (ч. 1 ст. 263 КК України). Видача зброї та боєприпасів за таких умов не містить підстав для застосування ч. 3 ст. 263 КК України, яка передбачає, що особа, яка добровільно здала органам влади зброю, бойові припаси, вибухові речовини або вибухові пристрої, не підлягає кримінальній відповідальності за вчинення дій, передбачених ч. 1 або ч. 2 ст. 263 КК України²¹.

Тісно пов'язаний з цим заходом наступний – проведення органами та підрозділами Національної поліції акцій добровільної здачі зброї. Даний захід є традиційний в діяльності, як української поліції, так і поліції зарубіжних держав.

Наприклад, поліція острова Мен запроваджує програму «Здача», яка має на меті заохочувати громадян здавати будь-яку неліцензійну або небажану вогнепальну зброю, боєприпаси чи будь-яку іншу зброю до поліцейської дільниці (незаконне зберігання зброї та боєприпасів; імітація вогнепальної та пневматичної зброї, арбалети; будь-яка небажана легальна вогнепальна зброя чи боєприпаси; будь-яка інша форма зброї, яка вважатиметься незаконною (приклади – кастети, електрошокові пристрої, ножі, мечі, мачете, отруйні гази/балончики тощо)²². Поліція Тасманії також заохочує всіх, хто має незаконну або небажану вогнепальну зброю, здати її під час майбутньої амністії мобільної вогнепальної зброї, яка проводиться по всьому штату²³.

Управління поліції Монако так само проводить акції зі здачі зброї у спрощеному порядку. Зброя, яка знаходиться в незаконному володінні в країні, іноді набувається в результаті спадкування або просто знаходить і зберігає; найчастіше без знання законності володіння цією зброєю. Ця зброя, яка часто зберігається без особливої обережності або навіть забувається, створює ризик побутових нещасних випадків (зокрема за участю дітей) і, якщо її викрадуть під час крадіжки, може бути використана в злочинних мережах. Така операція дозволяє сумлінним власникам такої зброї легко її утилізувати²⁴.

Уряд Співдружності Домініки також запроваджує амністію щодо вогнепальної зброї та боєприпасів яка має на меті заохочувати осіб, які

---

²¹ Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 11.10.2023 року у справі № 756/15397/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114292175>

²² Firearms and Weapons Surrender. URL: <https://www.iompolice.im/report-it/firearms-and-weapons-surrender/>

²³ Police encourage people to surrender firearms at mobile amnesty across state. URL: <https://www.police.tas.gov.au/news-events/media-releases/police-encourage-people-to-surrender-firearms-at-mobile-amnesty-across-state/>

²⁴ National simplified weapons surrender scheme – 25/03/2024 to 05/04/2024 / News / Security / Policy & Practice / Portail du Gouvernement – Monaco. URL: <https://en.gouv.mc/Policy-Practice/Security/News/National-simplified-weapons-surrender-scheme-25-03-2024-to-05-04-2024>

володіють незаконною зброєю чи боєприпасами, здавати їх, не побоюючись юридичних наслідків. Такі заходи спрямовані на тих, хто знає, що вони володіють незаконною зброєю чи боєприпасами, і тих, хто, можливо, є невинним зберігачем зброї чи боєприпасів і, можливо, навіть не впевнений щодо її правового статусу, але надто наляканий, щоб щось з цим зробити. Тобто ініціатива має державний масштаб та вважається більш ефективним методом боротьби зі злочинами з використанням вогнепальною зброєю, ніж інші²⁵.

Крім того, держави, на території яких відбуваються збройні конфлікти, також долучаються до подібної ініціативи. Наприклад, Сербська влада оголосила місячну амністію для громадян, які можуть здати незарєстровану зброю або отримати тюремне ув'язнення в рамках боротьби зі зброєю після двох масових розстрілів у травні 2023 року, в результаті яких загинуло 17 людей, багато з яких діти²⁶. Уряди африканських держав теж заохочують здачу нелегальної зброї. Так, з 2017 року була заснована ініціатива «Місяць амністії в Африці» з метою заохочення людей здавати нелегальну зброю та створити умови для розвитку в найбідніших країнах. У 2020 році вже сім африканських країн експериментували з цією ініціативою, яка продовжується і тепер, оскільки більшість нелегальних носіїв зброї, які є цивільними, все ще не бажають здавати свою зброю через незнання або страх²⁷.

Відповідно до планів робіт Національної поліції на території обслуговування регулярно проводяться акції добровільної здачі вогнепальної нарізної, гладкоствольної, газової, холодної зброї, пристроїв для відстрілу гумових куль, боєприпасів, вибухових матеріалів. Під час проведення таких заходів територіальні підрозділи поліції приймають від організацій, громадян зброю, боєприпаси, вибухові речовини, які зберігались без відповідних на це дозволів. Особи, які добровільно здали в підрозділи поліції незаконно збережену зброю, боєприпаси, вибухові речовини під кримінальну відповідальність не підпадають. Крім цього, даним громадянам може виплачуватися грошова компенсація відповідно до розцінок, прийнятих громадою.

---

²⁵ Government announces one month gun amnesty to surrender illegal firearms and ammunition. URL: <https://dominicanewsonline.com/news/homepage/news/government-announces-one-month-gun-amnesty-to-surrender-illegal-firearms-and-ammunition/>

²⁶ Serbian gun amnesty collects 13,500 weapons, including rocket launchers. URL: <https://www.euronews.com/2023/05/14/serbian-gun-amnesty-collects-13500-weapons-including-rocket-launchers>

²⁷ African Governments Encourage Surrender of Illegal Weapons. URL: https://www.voanews.com/a/africa_african-governments-encourage-surrender-illegal-weapons/6197368.html

Відповідно, грошове заохочення громадян до здачі вогнепальної зброї відбувається паралельно із запроваджуваними заходами. На загальнодержавному рівні виплата грошової компенсації не встановлена, однак, на наш погляд, такі нормативно-встановлені компенсації спростили б процедуру та більше спонукали громадян до вчинення вказаних дій. Водночас, з метою зменшення негативних наслідків збройної агресії Російської Федерації проти України та зниження бойового потенціалу ворога, запровадження стимулюючих заходів для припинення воєнних (бойових) дій у квітні 2022 році Верховна Рада України встановила на законодавчому рівні розміри винагороди військовослужбовцям збройних сил, інших силових структур Російської Федерації за добровільно передану Збройним Силам України придатну для застосування бойову техніку держави-агресора²⁸. Тобто законодавство України неоднозначне у даному питанні, а нормативно встановлені розміри винагороди для громадян України не набули дотепер загальнодержавного характеру, а передані для вирішення місцевим громадам.

За кордом також існує практика компенсації особам, які добровільно здали вогнепальну зброю, за рішенням місцевих органів поліції. Наприклад, Департамент поліції Нью-Йорка (США) успішно реалізує програму «Готівка за зброю, яка є частиною поточних зусиль із заохочення громадян, які мають зброю, здавати її анонімно»²⁹.

Так само дискусійним та невирішеним на нормативному рівні в Україні залишається питання заохочення повідомлень про наявність незаконної вогнепальної зброї в іншій особі. Реалізація механізму реалізації даного заходу сприятиме, на нашу думку, роззброєнню держави, особливо в повоєнний період, однак вивчення сучасної практики застосовування його в світі не видається можливим.

Продовжуючи тему порядку добровільної здачі вогнепальної зброї в Україні, варто наголосити, що громадяни, які зберігали або знайшли вогнепальну зброю боеприпаси, вибухові речовини звертаються в територіальні підрозділи поліції з заявою про добровільну здачу вищевказаних предметів. Після добровільної здачі вогнепальної зброї, громадянин отримує квитанцію про її прийом поліцією, підписану посадовою особою і скріпленою печаткою. У термін 15 діб вогнепальна зброя буде перевірена по облікам Національної поліції на причетність скоєння злочинів або її приналежність, перевірено технічний стан.

---

²⁸ Про встановлення винагороди за добровільно передану Збройним Силам України придатну для застосування бойову техніку держави-агресора: Закон України від 01.04.2022 № 2172-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2172-20#Text>

²⁹ Cash for Guns program. URL: <https://portal.311.nyc.gov/article/?kanumber=KA-01306>

У разі відсутності в національній поліції даних, громадянам, які добровільно здали зброю, боєприпаси, вибухові речовини, буде направлено повідомлення про явку в територіальні відділення поліції для отримання грошової компенсації. При собі обов'язково потрібно мати паспорт і квитанцію від підрозділу Національної поліції про добровільно здані вищеперераховані предмети.

Зброя, яка підлягає реєстрації в поліції (мисливська нарізна, гладкоствольна, газова, пристрої для відстрілу гумових куль) після перевірки та відсутності даних про причетність до злочинів може бути зареєстрована на громадянина України відповідно до чинного законодавства. Для чого необхідно звернутись з заявою в територіальні відділення поліції та мати при собі необхідні документи (паспорт, медичні довідки, фото та інші).

Традиційно надається строк у місяць для реалізації таких заходів, як в Україні, так і за кордоном. Ми підтримуємо вказані ініціативи на території України, адже результативність застосування вказаних заходів підтверджена досвідом Національної поліції України та поліції зарубіжних держав, у тому числі тих, які перебувають стані війни.

Не менш важливою є роз'яснювальна робота про неприпустимість зберігання незареєстрованої вогнепальної зброї, відповідальність за такі дії, можливість звільнення від відповідальності у разі добровільної здачі зброї. Інформаційна політика, правова культура є невід'ємними складовими стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї. Миронюк С. також наголошує на необхідності здійснення інформаційної роботи, пов'язаної з обізнаністю громадян щодо правил, умов та порядку застосування та використання такої зброї; забезпечення навчання майбутніх власників цієї зброї правил її зберігання, перевезення, застосування та використання з відповідною видачою дозвільних документів та підвищення їх майстерності³⁰.

Існує думка про те, що за будь-яких умов стимулювання здачі зброї все одно десятки тисяч одиниць залишаться на руках. Щоб унеможливити тінювий обіг цієї зброї точаться дискусії в світі з приводу запровадження механізмів її легалізації. Збройний конфлікт на території України активізував дискусію щодо надання цивільним особам права на вільне володіння вогнепальною зброєю.

Повномасштабне вторгнення РФ розпалює дискусію щодо надання цивільним особам права на вільне володіння вогнепальною зброєю. Ця тенденція зрозуміла з огляду на те, що під час збройного конфлікту

---

³⁰ Миронюк С.А., Кобрусєва Є.А. Перспективи запровадження обігу цивільної вогнепальної зброї в Україні та нові виклики для поліції у цій сфері. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 344-347. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/80>

потреба в самозахисті стає особливо гострою. Водночас тема легалізації зброї обговорюється з часів проголошення незалежності. Спробою врегулювати питання обігу України є низка законопроектів, зокрема «Про обіг цивільної вогнепальної зброї та бойових припасів до неї»³¹, «Про право на самозахист та володіння цивільною вогнепальною зброєю»³², «Про право на цивільну вогнепальну зброю»³³ та інші. Однак проблема залишається невирішеною. Незважаючи на вибір проєвропейського напрямку, Україна наразі чи не єдина країна в Європі, яка немає спеціального Закону про зброю. Уникнення правового регулювання даного питання створює потенційну загрозу збільшення кількості нелегальної зброї серед населення. Відповідно розглянемо практику реалізації правових норм в окремих державах Європи³⁴.

Актуальним для України є досвід Хорватії, яка у на початку XXI століття стикнулася із значною проблемою контрабанди вогнепальної зброї через військові конфлікти в регіоні. Закон Хорватії «Про зброю» посилює правила володіння та носіння вогнепальної зброї у відповідь на зростання злочинності, пов'язаної зі зброєю. Цей закон має на меті покращити публічну безпеку шляхом обмеження доступу до вогнепальної зброї для осіб з історією насильства або психічних захворювань³⁵. Порушення хорватських законів про зброю може призвести до великих штрафів, ув'язнення та конфіскації вогнепальної зброї. Вкрай важливо дотримуватися законів країни, щоб уникнути серйозних наслідків. Уряд Хорватії запроваджував, як радикальні заходи щодо повної заборони обігу зброї в державі (2007), так і більш лояльні, як от впровадження програми амністії, спрямованої на боротьбу з високим рівнем незаконного володіння вогнепальною зброєю серед цивільного населення.

Досвід Естонії навпаки є достатньо ліберальним щодо правил приватного володіння зброєю, адже законодавство, хоча і відповідає вимогам Європейського Союзу, однак спрямоване на переважне

---

³¹ Про обіг цивільної вогнепальної зброї та бойових припасів до неї: проект Закону України від 06.11.2020 № 4335. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70363.

³² Про право на самозахист та володіння цивільною вогнепальною зброєю: проект Закону України від 13.07.2021 № 5708-1. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72481

³³ Про право на цивільну вогнепальну зброю: проект Закону України від 25.06.2021 № 5708. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/27190>

³⁴ Legalisation of firearms: international experience. URL: <https://parlament.org.ua/en/2023/03/21/strong-legalisation-of-firearms-international-experience-strong/>

³⁵ Weapons Law. URL: <https://www.seesac.org/f/img/File/Res/National-Arms-Laws/Croatia-92.pdf>

застосування превентивних заходів, які гарантують безпеку цивільного населення при поводженні зі зброєю – встановлено вимоги до її зберігання, запроваджено жорсткі перевірки навичок, діє обов'язковий облік зброї³⁶.

Радикальним, на наш погляд, є позиція Чехії, згідно законодавства якої дозволено самозахист із застосуванням зброї, відповідно конституційно закріплено право захищати своє життя або життя іншої людини, навіть із застосуванням зброї, гарантується на умовах, встановлених законом³⁷. Водночас, факт права мати зброю для самозахисту не тотожний необмеженій можливості її використання; використовувати зброю дозволено лише у разі крайньої необхідності.

Право громадянам носити зброю також надано в Швейцарії, згідно законодавства якої особа навіть може відкрито носити зброю за наявності на це відповідного дозволу³⁸. Відповідні дозволи на володіння, носіння, застосування зброї надають органи поліції, які вивчають особу, її біографію, здійснюють огляд зброї, вивчають підстави для надання дозволу, тощо.

Отже, можемо зробити висновок про те, що єдиного підходу до вироблення правових засад обігу вогнепальної зброї немає навіть у Європейському Союзі. Однак необхідність належного правового регулювання обігу зброї в цілому є обов'язковим для ефективної реалізації державної стратегії легалізації вогнепальної зброї. Саме легалізацію вогнепальної зброї в Україні вважаємо одним із заходів сприяння стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї. Зауважимо, що ми не поодинокі у своїй позиції. Санакоєв Д. також акцентує на важливості впровадження нормативно-правового регулювання обігу цивільної зброї, яке встановить баланс між обмеженнями використання зброї цивільними та можливістю законного володіння зброєю³⁹.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, можемо говорити про комплекс заходів Національної поліції України щодо стимулювання та заохочення населення до здачі вогнепальної зброї: звільнення від кримінальної

---

³⁶ Weapons Act. URL: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/504122014001/consolide>

³⁷ Charter of Fundamental Rights and Freedoms. URL: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/ustavni_soud_www/Pravni_uprava/AJ/Listina_English_version.pdf

³⁸ Weapons law in Switzerland. URL: <https://www.ch.ch/en/safety-and-justice/owning-a-weapon-in-switzerland/#>

³⁹ Санакоєв Д. Нормативно-правові аспекти врегулювання обігу зброї в умовах воєнного стану. Науковий вісник ДДУВС. 2023. Спеціальний випуск № 2. С. 224-230. DOI: 10.31733/2078-3566-2023-6-224-230

відповідальності; проведення акцій добровільної здачі зброї; грошове заохочення здачі вогнепальної зброї; заохочення повідомлень про наявність незаконної вогнепальної зброї; роз'яснювальна робота про неприпустимість зберігання незареєстрованої вогнепальної зброї, відповідальність за такі дії, можливість звільнення від відповідальності у разі добровільної здачі зброї; легалізація цивільної зброї. Окремої уваги заслуговує необхідність впорядкування обігу вогнепальної зброї, зареєстрованої на окупованій території України. Відповідно, пропонуємо поділити заходи, які може реалізовувати Національна поліція України щодо стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї на такі види: нормативні, інформативні, матеріальні. Дані заходи не є сталими, вони можуть розвиватися, трансформуватися відповідно до тієї оперативної обстановки, яка відбувається державі. Ефективність запропонованих заходів щодо стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї обумовлена умовами сьогодення, практикою їх реалізації в Україні та інших зарубіжних державах.

Застосовувані на даному етапі розвитку українського суспільства Національною поліцією інструменти стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї вважаємо недостатніми, такими, що потребують нормативно-правової регламентації та реалізації на практиці, у тому числі з урахуванням євроінтеграційних прагнень України. Дана думка підкріплена статистичною інформацією щодо задокументованих кримінальних правопорушень.

Наприкінці дослідження, здійснивши аналіз положень нормативно-правових актів різних видів, літературних джерел, дослідивши думки науковців, що в своїх роботах торкалися проблематики стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї, можемо констатувати, що мета дослідження досягнута.

Основними напрямками для подальших досліджень в тематиці стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї є розробка нових та удосконалення вже існуючих інструментів такої діяльності Національної поліції з урахуванням міжнародних стандартів та досвіду зарубіжних держав. Заслуговує на увагу науковців також вивчення досвіду органів та підрозділів Національної поліції на прифронтових територіях, а також надання конкретних практичних рекомендацій з урахуванням тих проблем, з якими вони стикаються. Крім того, варто наголосити на необхідності напрацювань науковців у напрямку реформування українського законодавства.

АНОТАЦІЯ

Проблематика дослідження полягає у існуванні нагальної потреби у стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї в Україні, обсяг якої

під час збройного конфлікту на території України збільшився, а наслідки цього будуть відчутні не один рік після його завершення. В роботі акцентована увага на двох напрямках стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї в Україні: врегулювання обігу вогнепальної зброї, зареєстрованої на окупованій території України, та заходах стимулювання та заохочення населення до здачі вогнепальної зброї. Запропонований алгоритм дій поліцейських під час виявлення вогнепальної зброї, яка зареєстрована окупованій території. Висловлена думка про необхідність закріплення такого алгоритму у відомчих нормах права з метою надання йому статусу обов'язковості. Окремо запропоновані та проаналізовані заходи Національної поліції України щодо стимулювання та заохочення населення до здачі вогнепальної зброї. Акцентована увага на тому, що виділені заходи не є сталими, вони можуть розвиватися, трансформуватися відповідно до тієї оперативної обстановки, яка відбувається державі. Зроблено висновок про те, що застосовувані на даному етапі розвитку українського суспільства Національною поліцією інструменти стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї є недостатніми, такими, що потребують нормативно-правової регламентації та реалізації на практиці, у тому числі з урахуванням євроінтеграційних прагнень України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Звіт Національної поліції України за 2021 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Dialnist/Richni_zvity/Zvit_NPU_2021_.pdf
2. Звіт Національної поліції України за 2022 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/%20D0%9D%D0%9F%D0%A3%20D0%B7%D0%B0%202022%20D1%80%D1%96%D0%BA_.pdf
3. Звіт Національної поліції України за 2023 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Dialnist/Richni_zvity/zvit_NPU_2023.pdf
4. Шумейко Т.А. Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної політики у сфері обігу зброї в Україні. Реферат дис. ... доктора юридичних наук. Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2022. 36с.
5. Санакоєв Д. Нормативно-правові аспекти врегулювання обігу зброї в умовах воєнного стану. *Науковий вісник ДДУВС*. 2023. Спеціальний випуск № 2. С. 224-230. DOI: 10.31733/2078-3566-2023-6-224-230

6. Чепіжко А.А. Адміністративні послуги МВС у сфері ліцензування об'єктів дозвільної системи. дис. ... докт. філософії. Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Дніпро, 2023. 304 с.

7. Войцеховський Б.О. Кримінологічна характеристика злочинів проти життя та здоров'я особи, що вчиняються із застосуванням вогнепальної зброї, та запобігання їм: дис. ... докт. філософії. Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, Харків, 2024. 225 с.

8. Джафарова О. В., Дунаєва Т. Є. Запобігання незаконному обігу вогнепальної зброї в умовах повномасштабної агресії РФ проти України. *Наукові перспективи*. 2023. № 11(41). С. 848-857. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11\(41\)-848-857](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11(41)-848-857)

9. Про продовження строку дії дозволів у сфері обігу зброї, пристроїв та вибухових матеріалів під час дії воєнного стану в Україні: наказ МВС України від 18.03.2022 № 195. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0345-22#Text>

10. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ МВС України від 21.08.98 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>

11. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

12. Про внесення зміни до статті 263 Кримінального кодексу України щодо скасування відповідальності у випадках добровільної здачі зброї, бойових припасів, вибухових речовин або пристроїв : Закон України від 24.03.2022 № 2150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2150-20#Text>

13. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

14. Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 03.11.2015 № 1343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text>

15. Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 11.10.2023 року у справі № 756/15397/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114292175>

16. Firearms and Weapons Surrender. URL: <https://www.iompolice.im/report-it/firearms-and-weapons-surrender/>

17. Police encourage people to surrender firearms at mobile amnesty across state. URL: <https://www.police.tas.gov.au/news-events/media-releases/police-encourage-people-to-surrender-firearms-at-mobile-amnesty-across-state/>

18. National simplified weapons surrender scheme – 25/03/2024 to 05/04/2024 / News / Security / Policy & Practice / Portail du Gouvernement – Monaco. URL: <https://en.gouv.mc/Policy-Practice/Security/News/ National-simplified-weapons-surrender-scheme-25-03-2024-to-05-04-2024>

19. Government announces one month gun amnesty to surrender illegal firearms and ammunition. URL: <https://dominicanewsonline.com/news/homepage/news/government-announces-one-month-gun-amnesty-to-surrender-illegal-firearms-and-ammunition/>

20. Serbian gun amnesty collects 13,500 weapons, including rocket launchers. URL: <https://www.euronews.com/2023/05/14/serbian-gun-amnesty-collects-13500-weapons-including-rocket-launchers>

21. African Governments Encourage Surrender of Illegal Weapons. URL: https://www.voanews.com/a/africa_african-governments-encourage-surrender-illegal-weapons/6197368.html

22. Про встановлення винагороди за добровільно передану Збройним Силам України придатну для застосування бойову техніку держави-агресора: Закон України від 01.04.2022 № 2172-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2172-20#Text>

23. Cash for Guns program. URL: <https://portal.311.nyc.gov/article/?kanumber=KA-01306>

24. Миронюк С.А., Кобрусєва Є.А. Перспективи запровадження обігу цивільної вогнепальної зброї в Україні та нові виклики для поліції у цій сфері. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 344-347. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/80>

25. Про обіг цивільної вогнепальної зброї та бойових припасів до неї: проєкт Закону України від 06.11.2020 № 4335. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70363.

26. Про право на самозахист та володіння цивільною вогнепальною зброєю: проєкт Закону України від 13.07.2021 № 5708-1. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72481

27. Про право на цивільну вогнепальну зброю: проєкт Закону України від 25.06.2021 № 5708. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/27190>

28. Legalisation of firearms: international experience. URL: <https://parlament.org.ua/en/2023/03/21/strong-legalisation-of-firearms-international-experience-strong/>

29. Weapons Law. URL: <https://www.seesac.org/f/img/File/Res/National-Arms-Laws/Croatia-92.pdf>

30. Weapons Act. URL: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/504122014001/consolide>

31. Charter of Fundamental Rights and Freedoms. URL: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/ustavni_soud_www/Pravni_uprava/AJ/Listina_English_version.pdf

32. Weapons law in Switzerland. URL: <https://www.ch.ch/en/safety-and-justice/owning-a-weapon-in-switzerland/#>

Information about the author:

Drok Iryna Serhiivna,

Candidate of Juridical Sciences (Ph. D.), associate professor,
Senior Research Officer of the educational and scientific laboratory for the
study of problems of preventive activity
Dnipro State University of Internal Affairs
26, Nauka avenue, Dnipro, 49005, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-9722-2376>